

مطالعه تأثیر آموزش المپیک بر نگرش دانشجویان دانشگاه‌های کشور*

۷۱

تاریخ دریافت: ۸۶/۳/۲۴
تاریخ تصویب: ۸۶/۳/۲۷

❖ فرزاد غفوری، استادیار دانشگاه علامه طباطبائی**
❖ بهمن میرزایی، استادیار دانشگاه گیلان
❖ حبیب هنری، استادیار دانشگاه علامه طباطبائی
❖ افشار هنرور، دانشجوی دانشگاه تربیت مدرس

چکیده:

هدف از تحقیق حاضر عبارت است از مطالعه نقش آموزش مفاهیم المپیک بر نگرش دانشجویان دانشگاه‌های کشور. برای این منظور، ۲۰۰۰ نفر از دانشجویان دختر و پسر دانشگاه‌های دولتی و خصوصی کشور از پنج منطقه شمال (دانشگاه‌های گیلان و مازندران)، جنوب (دانشگاه‌های اهواز و شیراز)، غرب (دانشگاه تبریز)، شرق (دانشگاه مشهد)، و مرکز (دانشگاه‌های تهران و اراک) انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده پرسش‌نامه محقق‌ساخته‌ای بود که سؤالات مرتبط با آموزش مفاهیم المپیک را دربرمی‌گرفت. نتایج پژوهش نشان داد ۶۰/۱ درصد آزمودنیها به تأثیر آموزش المپیک بر حس انسان‌دوستی، همبستگی، و تفکر صلح‌آمیز معتقدند و زمینه تربیتی و اخلاقی آن را پذیرفته‌اند. بیش از نیمی از آزمودنیها (۵۲/۸ درصد) اعتقاد داشتند آموزش المپیک بر نگرش دانشجویان و دانشگاهیان نسبت به زندگی تأثیر مثبت دارد. نیمی از آزمودنیها (۵۰/۳ درصد) نیز عنوان کردند آموزش المپیک بر شیوه زندگی و عملکرد دانشجویان و دانشگاهیان اثرگذار است. همچنین، ۶۳/۹ درصد از دانشجویان مورد مطالعه به وجود رابطه میان مفاهیم المپیک و گسترش اخلاق نیکو اعتقاد داشتند.

واژگان کلیدی: المپیزم، بازیهای المپیک، جنبش المپیک، مفاهیم المپیک

* این مطالعه با حمایت مالی کمیته ملی المپیک انجام شده است.

** E.mail: farzadghafouri@yahoo.com

مقدمه

کمک به ساختن محیطی امن و آرام و جهانی بهتر است که با آموزش جوانان سراسر جهان از طریق تمرینات و آموزشهایی بدون تبعیض برای هر نوع نژادی تحقق می‌پذیرد. برای نیل به چنین هدفی، داشتن شور و نشاط، روح و اخلاق ورزشی، فهم متقابل همراه با دوستی و رفاقت، همبستگی با یکدیگر، و برگزاری بازیهای جوانمردانه ضروری است (۵).

المپیزم عبارت است از فلسفه‌ای که به مدد آن جسم، اراده، فکر، و زندگی انسان به صورتی متعادل و هماهنگ تعالی می‌یابند. المپیزم با درآمیختن ورزش، فرهنگ و آموزش در صدد است انسان را به طریقی که مبتنی بر تلاش و تعالی ارزشهای آموزش و پاسداری از مبانی اخلاقی-جسمانی است رهنمون سازد. هدف از جنبش و حرکت المپیک

تحصیلی مؤسسات عالی تربیت بدنی چین در هر دو بخش مؤسسات آزاد و دانشکده‌های مرتبط با تربیت معلم وارد شد. از آنجا که به دلیل مشغله‌های زیاد کمیته ملی المپیک دسترسی کامل به اهداف آموزشی المپیک مقدور نیست، در این کشور گسترش چنین برنامه‌هایی به مدارس و دانشگاهها سپرده شده است (۱۱).

در کشور انگلستان برای نیل به اهداف آموزش المپیک، از برگزاری مسابقات هنری و نقاشی، شعر و موسیقی پیرامون المپیک، نمایشگاه و گالریهای عکس با موضوع المپیک و راه‌اندازی ایستگاه رادیویی ویژه با موضوع المپیک کمک می‌گیرند (۱۸).

در کشور ما، نتایج اندک مطالعات انجام شده در زمینه آموزش المپیک حاکی از سطح آگاهی نسبتاً پایین متخصصان و صاحب‌نظران تربیت بدنی از جنبه‌های تاریخی و اجتماعی نهضت المپیک است (۱). نتایج مطالعه دیگری نشان داد دانشجویان ایرانی، به‌ویژه دانشجویان غیر تربیت بدنی، با نهضت المپیک آشنایی کمی دارند و در مورد پدیده‌های مرتبط با آن نیز دچار ابهام، کمبود اطلاعات و حتی در برخی موارد، تردید همراه با بدبینی‌اند. باید اذعان نمود نهضت المپیک در کشور ما برای دانشجویان که برنامه‌ریزان آینده کشور در زمینه‌های گوناگون اجتماعی و بخصوص ورزشی‌اند کاملاً شناخته شده نیست (۲). بنابراین، با توجه به اهمیت قضیه، پژوهش حاضر در پی بررسی تأثیر آموزش المپیک بر نگرش دانشجویان دانشگاه‌های کشور است.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی است و به صورت میدانی اجرا شد. ابتدا بر اساس هدفهای

از آنجا که از طریق بازیهای المپیک، ورزش به فرهنگی جهانی تبدیل شده است (۶)، آموزش المپیک سعی دارد از طریق ورزش توسعه موزون بشر را با تعادل فیزیکی و خصوصیات فکری او همگون سازد. اهمیت آموزش المپیک به اندازه‌ای است که از ۲۷ کمیسیون اصلی کمیته بین‌المللی المپیک، ۵ کمیسیون فرهنگ و آموزش، اخلاق، مطالعه بازیها، همبستگی المپیک، و ورزش همگانی به طور مستقیم و غیر مستقیم به امر آموزش المپیک می‌پردازند (۱۳). آموزش المپیک آموزشی جهانی است که در جهت توسعه کل وجود آدمی تلاش می‌کند (۱۸). این نوع آموزش در تلاش است با استفاده از اصول و قواعد کلی و آرمان مربوط به المپیک بر عده کثیری از افراد جوان، از حرفه‌های مختلف، تأثیر بگذارد (۱۶).

برنامه‌های آموزش المپیک از طریق ورزش و فعالیت بدنی به رشد شخصیت و توسعه همبستگی و دوستی انسانها می‌انجامد. توسعه صلح، تفاهم جمعی، تحمل و جوانمردی، ارزشهای انسانی، احترام به فرهنگهای دیگران، حفظ محیط زیست، برتری و تلاش برای به دست آوردن رکوردهای بالا در کنار اعتقاد به ایده‌های بنیادی المپیک، تداوم میراث و تمدن بشری از المپیک باستان به المپیک جدید از دیگر اهداف آموزش المپیک است (۵).

بررسی وضعیت آموزش المپیک در کشورهای مختلف عزم جدی بسیاری از آنها را در آشنایی دانشجویان و متخصصان با مفاهیم آموزشی المپیک نشان می‌دهد. در کشور چین هر چند که هدف اصلی از آموزش المپیک دانش آموزان مدارس ابتدایی و متوسطه است، از قشر دانشجو نیز غافل نمانده‌اند. از سال ۱۹۹۳ موضوعات المپیک بخشی از برنامه‌های تربیتی دانشجویان شد و به تدریج در برنامه دوره‌های

پژوهش، پرسش‌نامه محقق‌ساخته‌ای شامل ۲۲ سؤال مرتبط با مفاهیم آموزش المپیک طراحی و تدوین شد و برای اظهار نظر به ۱۱ نفر (۸) از متخصصان حوزه تربیت بدنی و غیر تربیت بدنی که مطالعاتی در زمینه المپیک داشتند، تحویل داده شد. پس از اعمال اصلاحات لازم، پرسش‌نامه به‌طور آزمایشی برای ۳۵ نفر از آزمودنیهای تحقیق اجرا شد. در این مرحله، با استفاده از روشهای آماری، روایی و اعتبار پرسش‌نامه تعیین و پس از انجام اصلاحات و تغییرات ضروری، پرسش‌نامه نهایی برای ارسال به دانشگاههای مورد مطالعه ارسال شد.

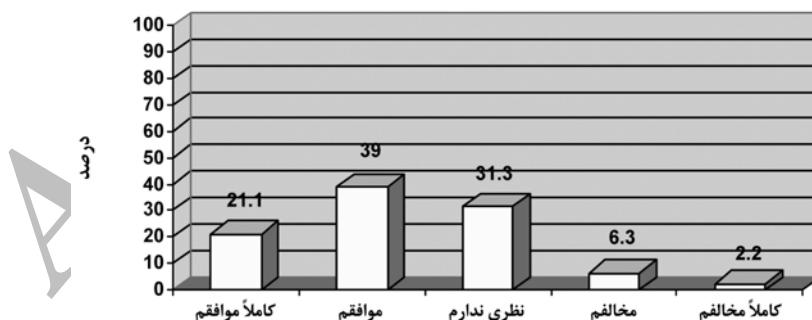
پرسش‌نامه مذکور در بین ۲۰۰۰ نفر از دانشجویان دختر و پسر دانشگاههای دولتی و خصوصی کشور از پنج منطقه شمال (دانشگاههای گیلان و مازندران)، جنوب (دانشگاههای اهواز و شیراز)، غرب (دانشگاه تبریز و سندج)، شرق (دانشگاه مشهد)، و مرکز (دانشگاههای تهران و اراک) به اجرا درآمد. نحوه عمل به این ترتیب بود که همکاران طرح در دانشگاههای مختلف حضور می‌یافتند و پرسش‌نامه‌ها را جهت تکمیل به دانشجویان علاقه‌مند که مایل به همکاری بودند عرضه می‌کردند. در هر شهر یا دانشگاه ناظرانی از همکاران دانشگاهی تعیین شدند و به‌طور کاملاً نامحسوس بر حسن اجرای فعالیتهای نظارت داشتند. پس از جمع‌آوری، سرگروههای هر دانشگاه یا شهرستان، پرسش‌نامه‌ها را با پست به هماهنگ‌کننده اصلی در تهران ارسال کردند. پس از استخراج و دسته‌بندی اطلاعات، با استفاده از آمار توصیفی ویژگیهای مورد نظر محاسبه و بررسی شد.

یافته‌ها

آموزش المپیک در دانشگاهها به ایجاد حس انسان‌دوستی، همبستگی، و تفکر صلح‌آمیز در میان دانشجویان کمک می‌کند.

جدول ۱. پاسخ آزمودنیها به سؤال نقش آموزش المپیک در دانشگاهها به ایجاد حس انسان‌دوستی، همبستگی و تفکر صلح‌آمیز در میان دانشجویان

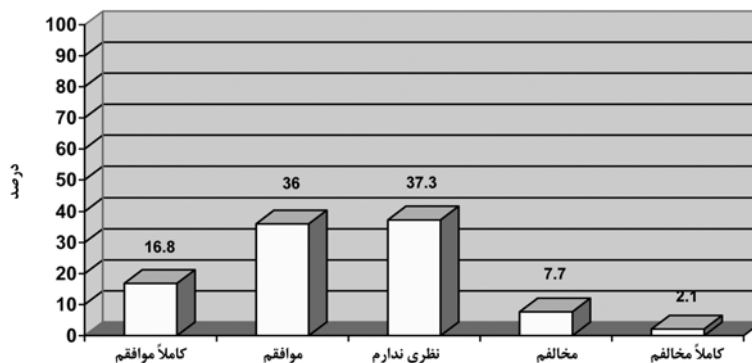
کاملاً موافقم		موافقم		نظری ندارم		مخالفم		کاملاً مخالفم	
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۴۲	۴۳	۳۱	۱۲۵	۳۹	۶۲۶	۶	۷۷۹	۲	۲۱

شکل ۱. پاسخ آزمودنیها به سؤال نقش آموزش المپیک در دانشگاهها به ایجاد حس انسان‌دوستی، همبستگی، و تفکر صلح‌آمیز در میان دانشجویان

جدول ۲. پاسخ آزمودنیها به سؤال تأثیر آموزش المپیک بر نگرش دانشجویان و دانشگاهیان نسبت به زندگی

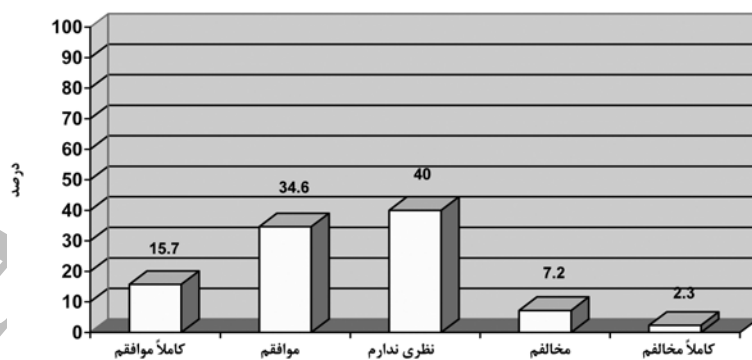
کاملاً موافقم		موافقم		نظری ندارم		موافقم		کاملاً موافقم	
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۲.۱	۴۱	۷.۷	۱۵۴	۳۷.۳	۷۴۵	۳۶	۷۱۹	۱۶.۸	۳۳۶

شکل ۲. پاسخ آزمودنیها به سؤال تأثیر آموزش المپیک بر نگرش دانشجویان و دانشگاهیان نسبت به زندگی

جدول ۳. پاسخ آزمودنیها به سؤال تأثیر آموزش المپیک بر شیوه زندگی و عملکرد دانشجویان و دانشگاهیان

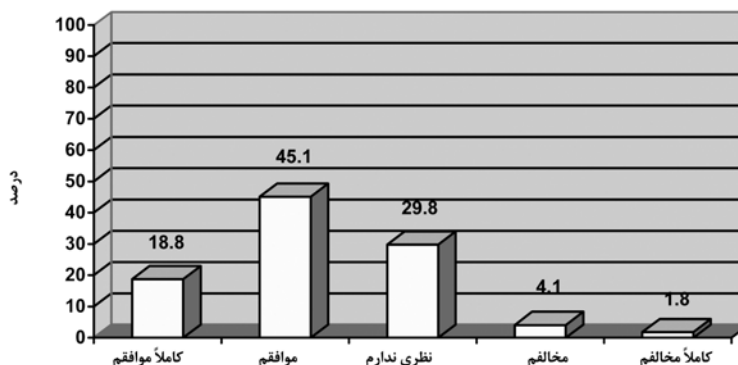
کاملاً موافقم		موافقم		نظری ندارم		موافقم		کاملاً موافقم	
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۲.۳	۴۵	۷.۲	۱۴۴	۴.۰	۸۰.۰	۳۴.۶	۶۹۲	۱۵.۷	۳۱۳

شکل ۳. پاسخ آزمودنیها به سؤال تأثیر آموزش المپیک بر شیوه زندگی و عملکرد دانشجویان و دانشگاهیان

جدول ۴. پاسخ آزمودنیها به سؤال رابطه بین مفاهیم المپیک و گسترش اخلاق نیکو

کاملاً موافقم		موافقم		نظری ندارم		مخالفم		کاملاً مخالفم	
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۳۷.۶	۱۸.۸	۹۰.۲	۴۵.۱	۵۹.۵	۲۹.۸	۸.۲	۴.۱	۱.۸	۱.۸

شکل ۴. پاسخ آزمودنیها به سؤال رابطه بین مفاهیم المپیک و گسترش اخلاق نیکو

بحث و نتیجه‌گیری

هنوز هم در سطح دهه گذشته است و با پژوهشهای انجام شده قبلی در کشور (۱، ۲) تفاوتی نکرده است، نگرش آنان تغییر قابل توجهی داشته است. دلیل این امر را باید در نقش انکارناپذیر وسایل ارتباط جمعی، همچنین فرایند جهانی سازی جستجو کرد (۳، ۱۰، ۱۲). جوانان از جمله دانشجویان اینک در سطح گسترده‌ای به اطلاعات جهانی دسترسی دارند و با توجه به وسعت موضوع المپیک که به طور مثال نشان المپیک، پس از صلیب سرخ، شناخته شده‌ترین نشانه جهانی است (۱۷) قرار گرفتن اطلاعات بیشتر در اختیار این گروه کاملاً طبیعی می‌نماید. شاید به همین دلیل است که اغلب کشورها به ویژه ایالات متحده (۲۰)، انگلستان (۱۸)، چین (۱۱)، یونان (۱۹)، و مالزی مدتهاست برنامه آموزش المپیک را در مراکز آموزشی خود آغاز کرده‌اند. هرچند بیش از یک سوم از نمونه‌های پژوهش

انتظار می‌رود فرد پس از شرکت در فعالیتهای ورزشی، روحیه وفاداری آزادی و کشف معنای زندگی، تعهد (۱۴)، تفکر آزاداندیش، و تلفیق زندگی واقعی، و ورزش (۴) را تقویت کند. از طریق آموزش المپیک می‌توان مشارکت همه‌جانبه، روحیه ورزشکاری، تبادل فرهنگی، و تفاهم بین‌المللی را توسعه و آموزش داد (۵).

بر اساس اطلاعات حاصل از پژوهش حاضر، بیش از نیمی از نمونه‌ها معتقد بودند آموزش المپیک در دانشگاهها بر حس انسان‌دوستی، همبستگی، و تفکر صلح‌آمیز در میان دانشجویان تأثیر مثبت دارد. این نتایج همچنین نشان داد قشر دانشجویی علی‌رغم اطلاعات قبلی مبنی بر عدم آگاهی از مفاهیم اصلی المپیزم، زمینه تربیتی و اخلاقی آن را پذیرفته‌اند. به نظر می‌رسد، با وجود اینکه میزان آگاهی دانشجویان

کنند. بنابراین می‌توان گفت زمینه آموزش المپیک در دانشگاهها در حال فراهم شدن است. چگونه می‌توان این کار را آغاز کرد؟ به نظر می‌رسد انتشار کتاب، لوح فشرده، فیلمهای آموزشی و دوره‌های کوتاه مدت می‌تواند اقدامات غیررسمی برای این هدف باشد. این اقدامات باعث گرایش دانشجویان و شاید دانش آموزان به موضوع آموزش المپیک می‌شود و بدین ترتیب، بستر مناسب برای این اقدام مهم از درون دانشگاهها فراهم می‌گردد. بر اساس نتایج پژوهش مشاهده شد که این بستر تا اندازه زیادی فراهم شده است. لذا، به مسئولان کمیته ملی المپیک توصیه می‌شود ضمن برقراری ارتباط تنگاتنگ با آموزش کشور، تلاش خود را برای جلب توجه متخصصان تعلیم و تربیت در خصوص جنبش المپیک به کارگیرند و از طریق برگزاری سمینارها، پیگیری تحقیقات دانشگاهی در زمینه المپیک و تربیت دانشجو در سطح تحصیلات تکمیلی بستری فراهم نمایند تا دانشجویان کشورمان با جنبه‌های آموزش المپیک آشنایی بیشتری پیداکنند.

حاضر (۳۷/۳ درصد) در مورد اینکه آموزش المپیک بر نگرش دانشجویان و دانشگاهیان نسبت به زندگی تأثیری گذارد، اظهار نظر نکرده‌اند، اما درصد کسانی که با این عقیده موافق بودند (۵۲/۸ درصد) با مخالفان (۹/۸ درصد) این نظر تفاوت قابل توجهی داشت. نمونه‌های پژوهش به طور نسبتاً قاطعی (۶۳/۹ درصد) به وجود رابطه میان مفاهیم المپیک و گسترش اخلاق نیکو معتقد بودند. این نتیجه با نظرات دانشمندان اخلاق (۴)، فلسفه (۱۵، ۱۸)، تفکرات بنیان‌گذار المپیک نوین (۹) و حتی کسانی که برخی جنبه‌های المپیک را به چالش کشیده‌اند (۷) همخوانی دارد.

فراموش نکنیم که اطلاعات و عقاید دانشجویان ما در حالی چنین بیان شده که هیچ گونه برنامه آموزشی منسجمی از سوی برنامه‌ریزان نه در سطح مدارس و نه آموزشگاهها اجرا نشده است. تردیدی وجود ندارد که نسل جدید به دلیل پیچیدگی زیاد جنبه‌های مختلف زندگی به آموزه‌های المپیزم به عنوان مکتبی اخلاقی (۴) نیاز دارند. شاید این آموزشها باعث شود نویسندگانی چون جورج اُروِل (۱۴) عقاید بدبینانه خود را درباره ورزش تعدیل

منابع

۱. خبیری، محمد؛ فرهاد رحمانی‌نیا؛ و محمد پوریا، ۱۳۸۰، «بررسی میزان آشنایی صاحب‌نظران تربیت بدنی با جنبه‌های تاریخی و اجتماعی بازیهای المپیک». فصل‌نامه المپیک. شماره ۱ و ۲.
۲. رحمانی‌نیا، فرهاد، ۱۳۷۸، «دانشجویان ایران و نهضت المپیک». نشریه حرکت، سال اول، شماره ۱.
۳. غفوری، فرزاد؛ حسین رحمان‌سرشت؛ هاشم کوزه‌چیان؛ محمد احسانی، ۱۳۸۲، «بررسی دیدگاه متخصصین تربیت بدنی پیرامون گرایش مردم به ورزشهای همگانی و قهرمانی». نشریه حرکت، شماره ۱۶.
4. Arnold, Peter J. (1997). *Sport, Ethics and Education*. Cassell, London.
5. Binder, Deanna L. (2004). "Teaching Olympism in schools: Olympic Education as a focus on values education". *Centred'Estudis Olímpics (UAB)*.
6. Cartalis, Constantinos (2000). "Linking sports with culture and education in the framework of the Cultural Olympiad", *The Sport Journal: Volume3, Number1, Winter*.
7. Chatziefstathiou, D. (2005). "The Changing Nature of the Ideology of Olympism in the Modern Olympic Era". *Doctoral Dissertation. LoughboroughUniversity, UK*
8. Costa Carla (2005). "The Statute and Future of Sport Management- a Delphi study". *Journal of Sport Management, April*
9. Coubertin, P., (1908). "Why I Revived The Olympic Games". In: N. MÜLLER, ed, *Pierre de Coubertin 1863-1937 - Olympism: Selected Writings*. Lausanne: International Olympic Committee, pp. 542-546.
10. Ghafouri, Farzad; Farhad Rahmani-Nia; Hossein Rahman Seresht; Hashem Koozeshian; Mohammad Ehsani; Afshar Honarvar (2004). "Effects of globalization on sport strategies (global culture, global trends, local action)". Paper presented at the 9th Congress of European Committee for Sport History (CESH), Crotone, Italy, 23-26 Sep.
11. Hai, Ren (1999). "China and the Olympic Movement." In James Riordan and Robin Jones, eds, *Sport and Physical Education in China*. NY: E and FN Spon, 202-13.
12. Houlihan, B. (1994). "Homogenization, Americanization, and Creolization of Sport: Varieties of Globalization". *Sociology of Sport Journal*, 11, pp. 356-375.
13. Larocque, L.; F. Gravelle; and G. Karlis (2002). "Volunteerism and serious leisure: The case of the Francophon Games, Abstracts". 10th Canadian Congress on Leisure Research, Edmonton, Alberta: 85-87.
14. Lawrence, LAN (2005). "The Emergence of 'Sport and Spirituality' in popular culture". *The sport journal*. Vol.8 No. 2 Spring .
15. Müller, N. (2004). "Olympic education: university lecture on the Olympics" [online article]. Barcelona: Centre d'Estudis Olímpics(UAB). International Chair in Olympism (IOC -UAB)
16. Nissiotis, Nicolaos (1980). "The role of NOCs in the dissemination of the Olympic principles", *Olympic Review*, No. 147-148 Jan.- Feb.
17. Oswald, Denis (1999). *The fundamental Principles of Olympism- Olympic Review*. Aug- sep PP. 39 -41.
18. Parry, Jim (2003). "Olympic Education in practice", *Proceedings of the 3rd National Congress on Olympism and Sports Culture*, University of Ulusal, Bursa, Turkey, May Keynote paper, pp. 164-74.
19. Politis, K. (2002). "Olympic Education Programme: A Pioneer Educational Programme". International Olympic Academy. Report on the IOA's special sessions and seminars, Ancient Olympia
20. Wamsley, K.B. (2004). *Laying Olympism to Rest*. In: J. Bale and M.K. Christensen, eds, *Post-Olympism? Questioning Sport in the Twentieth-first Century*. Oxford: Berg, pp. 231-242.